

МОРАЛЬНІ РИЗИКИ ПРИ РОЗРАХУНКАХ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

У сучасних розрахунках підприємств та організацій важливим є своєчасність і точність проведення таких операцій, адже від розуміння інтересів та вміння у повному обсязі задовольнити потреби, залежить забезпечення управління підприємством.

Основними проблемами, що виникають при веденні сучасного бізнесу, є недооцінка важливості формування інформаційно-аналітичного забезпечення управління діяльності підприємства щодо розрахунків з покупцями та замовниками. Адже фінансовий стан суб'єктів господарювання, його платоспроможність великою мірою залежить від чітко спланованої, безперебійної організації таких розрахунків.

Важливу роль в інформаційній системі обліку розрахунків підприємства займає система обробки даних, схематично вона подана на рис. 1.

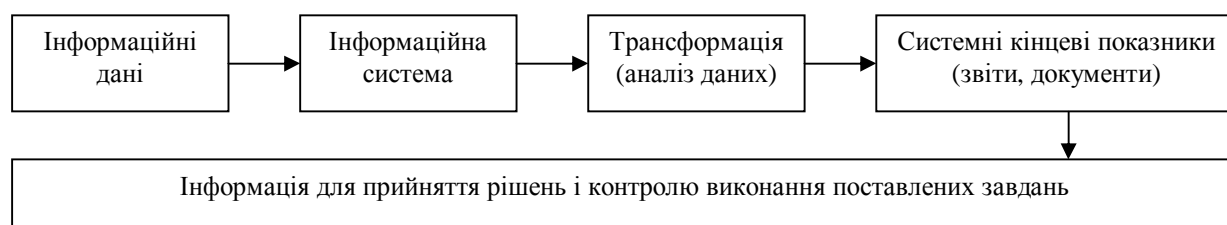

Рис. 1. Схема обробки інформаційних даних

У системі обліку розрахунків підприємства, інформація, що дозволяє виявити закономірності й тенденції формування доходів і грошових надходжень, дозволяє менеджерам встановити та оцінити основні фактори позитивного і негативного впливу на процес формування і використання коштів, виявити резерви і збільшити рівень прибутковості діяльності підприємства та мінімізувати виникнення заборгованості.

Стан розрахунків з покупцями впливає не лише на фінансовий стан суб'єктів господарювання, а і в цілому на фінансову стабільність України на світовому ринку.

Зручним та оперативним способом розрахунків є використання мережі Інтернет. Одночасно, у 2019 році суттєво зросла кількість незаконних дій – сумнівних операцій, що проводиться у мережі Інтернет. Такий тренд пояснюється зміною фокусу уваги шахраїв з технологічних методів шахрайства на людський фактор, що потребує від усіх учасників платіжного ринку реалізації заходів з підвищення фінансової безпеки. На сьогодні безготівкові розрахунки набувають поширення в Україні, а їх обсяг та кількість постійно зростають. Разом з тим слід зауважити, що розвитку набуло таке негативне явище, як інтернет-шахрайство, котре проявляється у використанні шкідливих програм (вірусів), підроблених сайтів з метою компрометації реквізитів електронних платіжних засобів та/або логінів/паролів доступу до систем інтернет/мобільного банкінгу, а також розповсюдження (продаж, поширення) інформації щодо скомпрометованих даних.

Отже, можемо констатувати, що паралельно з цим розвитком складається ситуація, котра характеризується підвищенням моральних ризиків. Моральний ризик – це дії економічних агентів з максимізації їх власної корисності у збиток іншим внаслідок нерівності інформації і відмінності інтересів, що проявляються у зміні поведінки однієї із сторін контракту. Асиметричність інформації створює можливість зловживання одного з учасників операцій неінформованістю контрагента [1].

Закон України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” зобов’язує суб’єктів первинного фінансового моніторингу, якими у тому числі є банки, здійснювати ідентифікацію, верифікацію клієнта (представника клієнта), вивчення клієнта та уточнення інформації про клієнта у випадках, встановлених законом, забезпечувати у своїй діяльності управління ризиками та розробляти критерії ризиків, проводити аналіз відповідності фінансових операцій, що проводяться клієнтом, наявній інформації про зміст його діяльності та фінансовий стан з метою виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, підтверджувати під час проведення верифікації відповідність ідентифікаційних даних особи клієнта (представника клієнта) відомостям, зазначеним в отриманих від нього офіційних документах, а також відповідність оформлення офіційних документів вимогам законодавства та перевіряти їх чинність (дійсність) тощо [2].

Окремої уваги потребує питання опрацювання ризиків недотримання/порушення банками вимог і рекомендацій, що стосуються фінансового моніторингу, оскільки це створює додаткове підґрунтя для впровадження шахраями злочинних схем та сприяє збільшенню можливих збитків від такого шахрайства.

У разі шахрайства з фінансовими ресурсами (у тому числі при проведенні розрахунків) шляхом використання підроблених документів у діях винного вбачається не конкуренція частини і цілого, а різнооб’єктна ідеальна сукупність злочинів, у зв’язку з чим вчинене слід кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених статтями 222, 358 (366) Кримінального кодексу України [3].

Отже, важливість інформаційної системи в обліку розрахунків можна визначити як набір процедур, таких як процес, збір і переробка інформації для підтримки планування, прийняття рішень, координації і контролю, а також як один із шляхів мінімізації впливу моральних ризиків на діяльність підприємства.

1. Т. М. Болгар Проблемні кредити у банківській діяльності в умовах фінансової кризи : монографія / Т. М. Болгар – Кременчук : Видавництво ПП Щербатих О. В., 2013. – 368 с. 2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>. 3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://jurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/kodeks/013.php>